

POSTANOWIENIE

30 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 30 września 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa I.D. i M.D.
przeciwko Bankowi w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Banku w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 24 lipca 2023 r., I ACa 999/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pozwany Bank z siedzibą w W. wywiódł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 24 lipca 2023 r., wydanego w sprawie z powództwa I.D. i M.D. o ustalenie i zapłatę.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania bank przedstawił szereg zagadnień prawnych, związanych z wykładnią postanowień umowy kredytu hipotecznego przeliczanego na franki szwajcarskie. Wskazał również na potrzebę dokonania wykładni przepisów, w oparciu o które sformułował szczegółowe zagadnienia. Skarżący jako przyczynę uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał również na nieważność postępowania przeprowadzonego

przed Sądem drugiej instancji, która wystąpiła na skutek rozpoznania sprawy przez Sąd odwoławczy w składzie jednoosobowym (art. 379 pkt 4 k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odnosząc się w pierwszej kolejności do najdalej idącego zarzutu, polegającego na twierdzeniu, że Sąd drugiej instancji orzekał w warunkach nieważności postępowania, Sąd Najwyższy nie stwierdził, aby zaistniała przesłanka nieważności.

Sąd Apelacyjny w Warszawie prawidłowo rozpoznał sprawę w składzie jednoosobowym na podstawie art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (dalej jako ustawa COVID – 19), innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw.

Nie zachodzi nieważność postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.) w przypadku, gdy ustawa (choćby tylko temporalna) wprost wskazuje skład sądu, i sprawa została rozpoznana w takim właśnie składzie, czyli zgodnie z kryteriami ustawowymi. W realiach sprawy przeprowadzenie rozprawy w składzie jednoosobowym miało podstawę prawną w obowiązującej wówczas tzw. ustawie COVID – 19, w konsekwencji nie miała miejsca nieważność postępowania.

Sąd Najwyższy w kilku wcześniejszych orzeczeniach stwierdził, że rozpoznanie sprawy przez sąd w składzie jednoosobowym na podstawie art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, nie może być uznane za skutkujące nieważnością postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. (zob. np. postanowienia SN: z 15 marca 2023 r., I CSK 4340/22; z 6 marca 2025 r., I CSK 1956/24). Tak więc jeśli sprawa została rozpoznana zgodnie z wymogami, przewidzianymi przez obowiązujące przepisy prawa, nie może być mowy o pozbawieniu stron procesu możliwości obrony ich praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c., ani o naruszeniu pryncypiów, takich jak

konstytucyjne zasady uczciwego i rzetelnego procesu cywilnego. Oceny tej nie zmienia okoliczność, że przepisy ustawy COVID – 19 posiadały charakter epizodyczny.

Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, nie dotyczy spraw zakończonych przed jej wydaniem. Ponadto została ona wydana bez uwzględnienia literalnej treści art. 379 pkt 4 k.p.c. Skład sądu orzekającego w sprawie nie był zatem sprzeczny z przepisami prawa, bo ustawa COVID-19 przewidywała skład jednoosobowy jako właściwy do orzekania w sprawie. Przestanki nieważności postępowania zostały przez ustawodawcę wyliczone enumeratywnie w art. 379 k.p.c., nie można ich interpretować rozszerzająco.

Nie ma jakichkolwiek podstaw do stwierdzenia, że ustawa epizodyczna nie jest ustawą; przepisem prawa jest też przepis ustawy epizodycznej. Sprawne działanie wymiaru sprawiedliwości miało podstawowe znaczenie w okresie pandemii, podobnie zresztą jak i w czasach, w których nie występują żadne nadzwyczajne wydarzenia lub stany. Jest więc całkowicie zrozumiałe, że mając na względzie interesy stron ustawodawca zdecydował się na wprowadzenie składów jednoosobowych.

Należy także zauważyć, że choć wymagania stawiane istotnemu zagadnieniu prawnemu i potrzebie dokonania wykładni przepisów prawa jako przyczynom przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie są tożsame, to w obu przypadkach musi występować przymiot nowości. Problem prawny przedstawiony do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy nie może być już rozwiązany w orzecznictwie (zob. np. postanowienia SN: z 23 kwietnia 2025 r., I CSK 1920/24; z 28 marca 2025 r., I CSK 725/24; z 6 marca 2025 r., I CSK 3018/24; z 29 października 2024 r., I CSK 4297/23; z 21 sierpnia 2024 r., I CSK 1927/24; z 15 września 2023 r., I CSK 4360/22; z 29 sierpnia 2023 r., I CSK 4599/22; z 15 września 2023 r., I CSK 4360/22; z 18 sierpnia 2023 r., I CSK 4091/22).

W przypadku przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. przyjęcie skargi do rozpoznania może uzasadniać rozbieżność występująca w orzecznictwie Sądu Najwyższego lub sądów powszechnych. Jednakże jeśli skarżący dąży do

zakwestionowania ustalonej już linii orzeczniczej, to powinien przedstawić istotne argumenty, ze względu na które zmiana stanowiska Sądu Najwyższego wydaje się jawić jako zasadna (zob. np. postanowienia SN: z 21 sierpnia 2024 r., I CSK 1927/24; z 13 sierpnia 2024 r., I CSK 1623/24; z 16 listopada 2023 r., I CSK 3453/23; z 20 października 2023 r., I CSK 1658/23; z 14 czerwca 2023 r., I CSK 1105/23).

Skarżący przedstawił szereg wątpliwości natury prawnej odnoszących się do następstw stwierdzenia abuzywności niektórych postanowień umów kredytu zabezpieczonego hipoteką, w których wszystkie lub wybrane świadczenia stron były wyrażone w walucie obcej lub do tej waluty przeliczane. Kwestie jednak doczekały się już licznych wypowiedzi nie tylko Sądu Najwyższego, ale też Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Aktualnie zatem nie budzi wątpliwości, że choć umowa kredytu przewidująca tzw. spread walutowy mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 pr.bank.), to mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, zaś klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną (por. wyroki SN: z 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22; z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22; z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22; z 8 marca 2023 r., II CSKP 1095/22; z 12 kwietnia 2023 r., II CSKP 1531/22; z 18 kwietnia 2023 r., II CSKP 1511/22; z 15 października 2024 r., II CSKP 474/23; z 13 listopada 2024 r., II CSKP 854/24; z 9 stycznia 2025 r., II CSKP 30/23; z 16 maja 2025, II CSKP 201/23; z 28 lutego 2025 r., II CSKP 278/23).

Przede wszystkim jednak Sąd Najwyższy w uchwale całej Izby Cywilnej z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, OSNC 2024, nr 12, poz. 118, ugruntował dotychczasową linię orzeczniczą i przyjął że:

1. W razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi

niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów.

2. W razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

3. Jeżeli w wykonaniu umowy kredytu, która nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bank wypłacił kredytobiorcy całość lub część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, powstają samodzielne roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron.

4. Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bieg przedawnienia roszczenia banku o zwrot kwot wypłaconych z tytułu kredytu rozpoczyna się co do zasady od dnia następującego po dniu, w którym kredytobiorca zakwestionował względem banku związanie postanowieniami umowy.

5. Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, nie ma podstawy prawnej do żądania przez którąkolwiek ze stron odsetek lub innego wynagrodzenia z tytułu korzystania z jej środków pieniężnych w okresie od spełnienia nienależnego świadczenia do chwili popadnięcia w opóźnienie co do zwrotu tego świadczenia.

Należy wskazać, że odstępianie od zasady prawnej przyjętej przez skład całej Izby Sądu Najwyższego jest zaś możliwe tylko przez wydanie kolejnej uchwały w analogicznym składzie (art. 88 ustawy o SN).

Przyjęcia skargi do rozpoznania nie uzasadnia także sygnalizowana przez skarżącego potrzeba wykładni art. 189 k.p.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego powszechnie dopuszcza się bowiem wystąpienie z żądaniem ustalenia nieistnienia stosunku kredytu ze względu na nieważność umowy kredytu (zob.m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 10 maja 2022 r., II CSKP 163/22; z 20 czerwca 2022 r., II CSKP 701/22; i z 28 lipca 2023 r., I CSK 611/22; zob. także uchwały Sądu Najwyższego z 23 września 2020 r., III CZP 57/10, OSNC 2011, Nr 2, poz. 14,

i z 15 września 2020 r., III CZP 87/19, OSNC 2021 r., Nr 2, poz. 11; oraz wyrok Sądu Najwyższego z 6 listopada 2015 r., II CSK 56/15). Skuteczne powołanie się na interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. wymaga wykazania przez powoda, że wyrok wydany w tego rodzaju sprawie wywoła takie konsekwencje prawne w stosunkach między stronami, w wyniku których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie, nie będzie budziła wątpliwości, co spowoduje w konsekwencji, iż zostanie usunięta niepewność co do istnienia określonych praw i obowiązków stron oraz ryzyko ich naruszenia w przyszłości (zob. wyrok SN z 12 stycznia 2022 r., II CSKP 212/22). Skarżący nie wykazał potrzeby ponownego badania kryteriów zastosowania w sprawach kredytów frankowych art. 189 k.p.c.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania zabrakło zatem kwestii prawnych, które nie zostały jeszcze rozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy.

Z tej przyczyny Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

SSN Adam Doliwa

(P.H.)

[SOP]